

Københavns Universitet

Masser af metoder. Boganmeldelse af 'Metoder i statskundskab'.

Karlson, Kristian Bernt; Ravn, Signe

Published in:
Politik

Publication date:
2010

Citation for published version (APA):
Karlson, K. B., & Ravn, S. (2010). Masser af metoder. Boganmeldelse af 'Metoder i statskundskab'. *Politik*, 13(3), 75-77.

Masser af metoder

Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen (red.), 2010

Metoder i statskundskab

Hans Reitzel, København.

460 sider, 498 kroner.

Karl Popper skrev engang, at metode binder videnskaberne sammen. Poppers indsigt kan passende danne grundlag for en anmeldelse af bogen *Metoder i statskundskab*, anmeldt af to sociologer. De ca. 450 sider fordelt på 19 kapitler er skrevet af udøvende, danske forskere inden for statskundskab, og har som sit publikum statskundskabsstuderende på bachelorniveau. Bogen er delt op i fire dele. Første del introducerer grundlæggende metodologi og videnskabsteoretiske overvejelser, anden del gennemgår metoder til indsamling og analyse af kvalitative data, tredje del metoder til indsamling og behandling af kvantitative data, og endelig afslutter fjerde del med overvejelser om kombination af metoder og formidling af resultater. Vi beskriver bogen med afsæt i vores sociologiske baggrund og behandler primært de to hovedområder i bogen, nemlig kvalitative og kvantitative metoder.

Bogens første del starter lovende med en skitse af bogens videnskabsteoretiske grundlag. Her fremhæver forfatterne, at statskundskab er en *videnskab*. Bruger man metoder systematisk og i henhold til alment accepterede, videnskabelige regler, kan man, ifølge redaktørerne, kumulere og generalisere viden om den politologiske virkelighed. Her er det på den ene side rart at se, at forfatterne eksplicit vælger videnskabsteoretisk position. På den anden side savner man dog også, at andre positioner end den kritisk rationalistiske berøres. Bogen indeholder således ikke mange anvisninger for studerende, der bekender sig til konstruktivistiske positioner. Bogens første del indeholder også metodologiske overvejelser. Forhold som forskningsspørgsmål, hypoteser og forskningsdesign diskuteres på pædagogisk og letlæselig vis. En særlig force ved disse introducerende kapitler er, at for hvert afsnit, der introducerer et nyt begreb, defineres begrebet entydigt som noget af det første i afsnittet. Især kapitel 4 om forskningskriterier af Bøgh Andersen står frem som en eksemplarisk gennemgang af basale videnskabelige kriterier.

Bogens anden del lægger ud med et kapitel om kvalitative datakilder. Her tages udgangspunkt i allerede eksisterende datakilder i form af nedfældede dokumenter. Kapitlet gennemgår grundigt en række kriterier for udvælgelse af dokumenter. Derefter nævnes interviews og observation som andre mulige datakilder. Mens observation befinder sig i marginen af statskundskabens metodemæssige landskab og derfor ikke behandles yderligere, beskæftiger kapitel 6 sig med indsamling af interviewdata. Kapitlet fokuserer på semi-strukturerede enkelt-interviews og fokusgruppeinterviews,

og berører både overvejelser om kvalitetskriterier, valg af interviewform, forberedelse og gennemførelse af interview, sampling og dokumentation af interviewet. Kapitlet er grundigt og i høj grad henvendt til den helt uerfarne interviewer. Spørgsmålet er, om noget af dette allerede er tilstrækkeligt beskrevet andetsteds (f.eks. Kvaales *InterView*), og om forfatterne i stedet kunne bruge mere plads på eksempler og brug af vignetter og øvelser.

Kapitel 7 er det eneste, der direkte beskæftiger sig med analyse af kvalitative data. Kapitlet fokuserer på to former for analyse: kodning og diskursanalyse. Hovedvægten er på kodning, som gennemgås grundigt og pædagogisk, både i forhold til åben og lukket kodning. Vi studser imidlertid lidt over sprogbugen: Vi anmeldere betragter kodning som en måde at *organisere* sine data på, ikke som en decideret måde at bedrive *analyse* på. Naturligvis går de to ting hånd i hånd, men vores pointe er, at en kodning ikke i sig selv resulterer i en udførlig analyse; den kræver yderligere arbejde. Dette skridt berøres ganske kort i kapitlet (med Harrits' analyse af politikopfattelser på tværs af klassebaggrund som fint eksempel), men kan måske udgøre en hurdle for mange studerende, hvorfor der gerne måtte have været brugt mere plads på at vise dette. Afsnittet om diskursanalyse gennemgår meget kort forskellige varianter af diskursanalyse. Vi savner her en illustration af de analytiske redskaber, de forskellige retninger giver, og dermed til hvilke typer af analyser, de hver især er egnede. En henvisning til Jørgensen & Phillips' (*Diskursanalyse som teori og metode*, 1999) særdeles anvendelige indføring i diskursanalyse kunne her være guld værd for den interesserede studerende. Desuden berøres det radikalt anderledes videnskabsteoretiske grundlag, som disse tilgange har, ikke. I lyset af bogens overordnede grundighed er denne udeladelse overraskende.

Kapitel 8 handler om display som en metode til produktion og præsentation af kvalitative data. Metoden hævdes at vedrøre hele processen fra start til slut, men som læser bliver man ikke helt overbevist om metodens særlige bidrag. Derfor fremstår display primært som et redskab til overskuelig præsentation af forskningsresultaterne, og kapitlet ville måske passe bedre ind i det afsluttende kapitel om formidling.

Kapitel 9 omhandler process tracing, mens kapitel 10 behandler konfigurationelle komparative metoder. Begge kapitler er velkrevne og grundige i deres behandling af emnet (med gode anvisninger). Mens process tracing er en metode til at undersøge kausale sammenhænge "i virkeligheden", bruger de konfigurationelle komparative metoder mængdelære til at studere forskelle og ligheder mellem f.eks. stater. Kapitlerne har det til fælles, at de placerer sig mellem kvantitative og kvalitative metoder, og dette bevirker, at deres placering i bogens kvalitative del er lidt

overraskende. Vi kunne således også se disse kapitler indgå i en selvstændig del om kombination af metoder.

Bogens tredje del gennemgår kvantitative data og analyser. Her er især de tre første kapitler fremragende. Kapitlerne kan bruges i undervisning på stort set alle niveauer. Møller Hansen gennemgår på overbevisende vis i kapitel 11 forskellige datakilder som f.eks. surveydata og registerdata, og opsummerer i tabel 11.3 fordele og ulemper ved forskellige kilder. Møller Hansen gennemgår videre i kapitel 12 spørgeskemakonstruktion, hvor han bl.a. trækker på studier, der anvender såkaldte surveyeksperimenter. Givet kompleksiteten af dette område er det imponerende, hvor elegant forfatteren kommer igennem de centrale overvejelser, man bør have i designet af spørgeskemaer. På side 287-292 gennemgås således otte gode råd til konstruktion af spørgsmål, som vil være oplagte at inddrage i undervisningen i elementær metode. I kapitel 13 gennemgår Risbjerg Thomsen på eksemplarisk vis stikprøveudvælgelse. Gennemgangen overgår alle tidligere grundbogsintroduktioner, vi er stødt på, og kan derfor varmt anbefales. Inden vi beskriver kapitlerne 14-16, skal det kort nævnes, at Bang Petersens kapitel 17 om indeksskonstruktion er en rigtig pædagogisk introduktion til en praksis, der er udbredt blandt kvantitative politologer. Han gennemgår formative og reflektive indeks, og kapitlet kan anbefales som introduktion til emnet i andre fag.

Kapitlerne 14-16 gennemgår univariate, bivariate og multivariate analyser af kvantitative data og fungerer dermed som en introduktion til "hvad man kan med kvantitative data." En kritisk kommentar kunne være, hvad disse kapitlers egentlige bidrag er, især set i forhold til de mange eksisterende, gode introduktionstekster til kvantitative metoder. I kapitel 14 gennemgår Møller Hansen og Welling Hansen variabeltyper, forskellige fordelingsmål og grafisk fremstilling af data. Beskrivelserne af fordelingsmål er gode, men vi mener, at f.eks. inddragelse af kurtosis, skewness og inter-quartile-range er tæt på *overkill* i forhold til, hvor meget disse mål anvendes i samfundsvidenskabelig forskning. I kapitel 15 gennemgår de samme to forfattere på fin vis opsætning, læsning og test af krydstabeller. Forfatterne gennemgår også kendte korrelationsmål. Man kan imidlertid spørge til relevansen af Kruskal-Goodmans gammakoefficient. Bruges gamma i den fremmeste internationale politologiske forskning i dag? Det kan denne anmeldelses forfattere ikke svare på, men f.eks. i den internationale litteratur om social arv er det mere undtagelsen end reglen.

Med præsentationen af krydstabeller og korrelationer i kapitel 14 lægges der op til Lolles og Klemmensens kapitel 15 om multivariate analyser, hvilket betyder krydstabeller med tre variable og lidt overraskende *ikke* regressionsanalyse (som os bekendt er meget udbredt i politologisk forskning). Vi bevæger os dermed ind i spørgsmålet om statistisk kontrol. Kapitel 15 gennemgår på sikker vis, hvad det vil sige

at kontrollere en sammenhæng for en tredje variabel. Interaktion, spuriøsitet og forklaring præsenteres klart og illustreres med eksempler. Der er imidlertid én brist i præsentationen, og den vedrører spørgsmålet om kausalitet. Denne brist gælder for bogen i sin helhed. På intet tidspunkt har vi fundet en rigoristisk definition af kausalitet. I kapitel 4 og 15 nævnes fire kriterier, der minder om Cox' kriterier (selvom der ingen referencer er). Samtidig bruges et væld af begreber for kausale relationer (kausalanalyse, kausale sammenhænge, kausalstudier), hvilket bidrager til uklarheden. Givet den voksende litteratur om kontrafaktiske kausalitetsslutninger kunne man godt have ønsket sig en grundig diskussion af "selektionsproblemet". Fraværet af sådan en diskussion er problematisk, fordi det f.eks. leder forfatterne af kapitel 15 til at postulere, at "vi ved, uddannelse generelt øger tolerancen over for anderledes tænkende" (s. 377). Hvor "ved" forfatterne det fra? Kunne det være en selektionseffekt? At det er nogle særlige mennesker, der får høje uddannelser, og at de måske var tolerante, *inden* de fik uddannelsen, og at det derfor ikke er uddannelse, der påvirker tolerancen, men noget andet, vi ikke kan se (dvs. tredjevariablen er uobserveret for os som forskere). Bogen og især kapitel 15 er med andre ord ikke helt entydig, når det kommer til det centrale emne kausalitet.

Bogen rundes af med et kapitel om kombination af metoder samt et kapitel om formidling af resultater. Førstnævnte kapitel er meget kort. Forskellige kombinationer af metoder diskuteres, men en egentlig "mixed methods"-diskussion tages ikke. Sidstnævnte kapitel giver studerende råd til, hvordan man disponerer en videnskabelig tekst. Her fortjener bogens redaktører særlig ros for at medtænke formidlingsdimensionen i en grundbog om metoder.

Samlet set er *Metoder i statskundskab* nok mere en introduktion i bredden end i dybden og fungerer fint som en gennemgang af "mainstream"-metoder i nutidig politologi. Bogen er pædagogisk veltilrettelagt, og næsten alle kapitler kan læses enkeltstående. Bogen er også spækket med nutidige eksempler fra politologien, hvilket gør bogen nærværende og aktuel. Hovedparten af kapitlerne giver konkrete råd og "how to do"-anvisninger, målrettet studerende. Dette er dog samtidig bogens begrænsning. Man når sjældent i dybden, og dermed skal bogen suppleres af andre introduktionstekster til de emner, bogen gennemgår. Men det ændrer ikke ved, at bogen indeholder "masser af metoder", som vil kunne inspirere og lære folk at studere den politologiske virkelighed systematisk og, forhåbentligt, videnskabeligt.

Kristian Bernt Karlson og Signe Ravn

*Begge cand.scient.soc. og ph.d.-stipendiater på hhv. SFI – Det Nationale
Forskningscenter for Velfærd og Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.*